

Závada Pál részére
(HVG interjú, 2008. nov. 22.)

Kedves Závada Úr!

Ön remek író. Mi szükség van arra, hogy közéleti ügyekről ostobaságokat fecsegenjen? (Persze ez még mindig jobb pozíció, mint amikor egy rossz író - mondjuk Nádas Péter – fejtegeti nagyképűen a közéleti ostobaságait; nála inkább az a kérdés merül fel, hogy mi szükség van arra, hogy írjon...)

Álláspontja a tipikusan naív, doktrínér baloldali liberálisé. És hiába nőtt ön fel szlovákok között, akkor sem érti a lényegét. Nevezetesen, hogy ha a magyar kormány és a magyar nép minden álló nap térdelve kérne bocsánatot a szlovákoktól (vajon milyen bűnökért?), ők akkor sem bocsátanak meg. Nem bocsátanak meg azt, hogy állandóan rossz a lelkiismeretük. Azért, mert érdemtelenül és jogtalanul kerültek hozzájuk színmagyar területek.

Az uniós csatlakozás – és ez most már eléggé nyilvánvaló – nem megoldja, hanem kiélezi a problémákat. Nem hiába mondta Csarnogurszki, hogy az elkövetkező évtizedekben Szlovákia legnagyobb gondja a magyar kisebbség lesz. Eddig a határok mögött úgy-ahogy biztonságban érezték magukat a szlovákok, kedvükre szeletelheték vertikálisan a magyar-lakta területeket, de az EU-ban mások a rendező elvek. Az EU-ban a hangsúly a regionalitáson és a szubszidiaritáson van, és ha szlovák barátaink hagynák, hogy a dolgok spontánul, a fenti elvek szerint alakuljanak, akkor egy-kettőre elvesztenék a magyar területeket, mert azok a határ két oldalán hamarosan együttműködési egységeket alakítanak ki (pl. Zemplén és a határon túli rész, vagy a két Komárom...).¹

De térjünk vissza a bűnökre. Mit tud Ön felmutatni magyar oldalon a 68-as megszállásban való részvételünk mellett? – amiért már különben is bocsánatot kértünk néhányszor, „államilag” is. Hol van ez a Benes-dekrétumokhoz és a kitelepítésekhez képest? Meg a trianoni szerződésben biztosított magyar kisebbségi és kulturális jogok semmibeviteléhez képest? Bizarr dolog (hogy mást ne mondjak) és nagyfokú történelmi tudatlanságra vall, ha valaki a második világháborús német felelősséggel egy időben emlegeti a magyart. A német-francia megbékélést is illene egy kicsit jobban ismerni: ez egy gyalázatos dolgokat elkövető nemzet büntudat vezérelte teljes utólagos kapitulációja; Franciaország nem csak rátenyerelt a Rajna túloldalán lévő német területekre; a német kultúrát is kiirtotta ott. (Kérdezze csak meg a németeket, hány német nyelvű iskola működik Elzászban?)

Elég nehezen tudom értelmezni azt az – igaz, riporterri készítésre született – kijelentését, hogy a magyaroknak ahhoz hasonlóan kellene osztozni őseik bűnében és szégyenében, ahogy azt most a németek teszik a kristályéjszaka évfordulóján. Ugyan apáik milyen bűneire kellene rámutatniuk a mai fiataloknak német példára? Szlovák viszonylatban ez egyszerűen alaptalan, „irreleváns”, általában véve pedig ugyanaz, mint az ötvenes évek „bűnös nemzete”, ez nemzetgyalázás, kedves Závada úr.² És mint ahogy egy ittas vezetőt sem menti fel az ittasság

---

¹ Ami persze nem jelenti azt, hogy a magyarok automatikusan megnyernék – lásd a két világháború közti helyzetet, amikor népszavazással a Csallóköz biztosan nem tért volna vissza az anyaországhoz.

² A magyar történelmi hibák jellegzetesen nem más nemzetek elnyomásában jelentkeztek, hanem a lehetőségek fel nem ismerésében és ki nem használásában. A magyar szupremácia ugyan egy államalapítói felsőbbrendűségi

tették következményei alól, Önt sem a történelem nem-ismerete. (Meg persze a riportert sem.)

Ön a 40-es évtizedet a magyar történelem semmihez sem fogható mélypontjának tartja. Én ebből kiemelem a 44 március 19-től kezdődő évet, amikor Magyarország német megszállás alatt állt, és azt állítom, hogy Magyarországnak még soha nem volt olyan tehetségtelen, korrupt és nemzetellenes kormánya, mint amilyen a mostani. – De persze ez ízlés kérdése is. A mai „cigányellenes közbeszédet” pedig idegenellenességnek, rasszizmusnak nevezni és a háború előtti antiszemitizmushoz hasonlítani az én szememben annyi, mint abszolút nem ismerni a vidéki problémákat, a végzetesen elhibázott liberális szociálpolitika következményeit, és cselekvés helyett a fejünket a homokba dugni és liberális ostobaságokat szajkózni.³

Ami pedig azt a javaslatát illeti, hogy az együttműködés, a közös ügyek előtérbe állítása kell, hogy domináljon a kapcsolatokban, nem pedig az „erőfitogatás”, erre csak kérdezni tudok: ugyan mi köze van a szlovák sovíniszta megnyilvánulások elítélésének az erőfitogatáshoz? Ön itt valamit nagyon összezagyvál. És miért zárná ki az az együttműködést? Ha valakivel együtt akarunk működni, akkor nem szabad szóvátenni az inkorrektiségeit?

Végül azt ajánlom, Závada úr, hogy ne csak írjon, néha olvasson is. Például olvassa Adyt:

.....
Nem rúg vissza, csak búsan átkoz
S ki egyszer rugott a magyarba,
Szinte kedvet kap a rugáshoz.

És gondolkozzon el e sorok lényegén.

Vagy olvassa Thomas Mannt; Settembrini pl. a Varázshegyben kifejti, hogy semmit sem ér az a humanizmus, ami mögött nem áll erő. (Emögött nem föltétlen hadosztályokat értek – bár az is elkelne – hanem legalább azt a minimális merszet, hogy fel merjük említeni a minket ért inkorrektiségeket... De ha Ön már a szlovák nagykövet berendelését is erőfitogatásnak tartja, akkor az Ön gyávaságon és meghunyászkodáson alapuló jószomszédi-viszony felfogásával szemben nem nagyon lehet mit szembeállítani.)⁴

Vagy olvassa Szabó Ferencet: milyen készséges segítő szerepet játszott Csehszlovákia az 56-os szovjet megszállásban. (Bocsánatot kért-e már érte?)

Esetleg olvassa el Vas István visszaemlékezéseit: hogyan nyert pert egy zsidó költő Béla nevű zsidó ügyvéd-unokatestvérének segítségével a második zsidó-törvény után, az e törvény hatálya alá tartozó foglalkoztatási jogviszony tekintetében a Honvédelmi Minisztériummal

---

érzést jelentett, de emellett a nemzetiségek olyan kulturális és egyéb jogokkal rendelkeztek akkor, amelyekről a mai magyar kisebbségek csak álmodoznak most.

³ Csak kutyafuttában, hogy mit is értek „cselekvés” alatt: pl. a szociálpolitikát radikálisan az „önsegélyezéshez” kötni; aki nem teszi meg önmagáért azt, ami módjában állna, az ne számítson a közösség segítségére; vagy pl. nem kellene 40 milliárdért völgyhidat építeni ott, ahol se hegy, se völgy, és 50 milliárdért alagutakat a síkvidéken, ahol nincs hegy, hanem helyettük tömeges oktatási és szakmunkásképző intézeteket és kollégiumokat a cigány gyerekek számára. És olyan gyakorlatias programokat indítani, tömegével, amelyek a kertészkedésre, kisállattartásra és a helyi lehetőségeik kihasználására tanítják meg a cigányokat.

⁴ Vajon mire ment Horn azzal, hogy nem nyíltan, hanem egy Mecsiárral tartott félig-titkos „baráti találkozó” keretében emlegette fel a sérelmeinket?

szemben (!) a gyalázatos Horty-rendszer közigazgatási bíróságán (!) abban a történelmi mélypontban.⁵

Vagy olvassa Bibót; aki azt ajánlja, hogy a kritikus magyar-zsidó párbeszédben ne féljünk nyíltan és őszintén megmondani a véleményünket. A vélemény-nyilvánítás, a nekünk nem tetsző dolgok elítélése nem fajgyűlölet és nem rasszizmus, és nem lehet akadálya az együttműködésnek. Az ellenkezője viszont szégyenletes, elvtelen, de főleg eredménytelen meghunyászkodás – legalább is szerintem.

Bp, 2008. nov. 28.

Sziv. üdvözlettel:

dr. Kiss Károly

Ui.: Nagyanyám, akit nagyon szerettem, sárosi szlovák származású asszony volt.

---

⁵ Ezzel természetesen nem magasztalni akarom azt a korszakot, csupán felhívni a figyelmet, hogy nem elég sablonokban gondolkozni; néha a részletek ismeretére is szükség lenne.